

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ

«Μία ζωή σε 365 έργα. Το ζωγραφικό σύμπαν του Μάρκου Καμπάνη»

Περιοδικό Νέα Ευθύνη, τεύχος 23, Ιούνιος 2013

Αν μπορούσες να αιχμαλωτίσεις το χρόνο μιας μέρας σε μία και μόνο σκηνή, ποια θα ήταν αυτή; Το κράτημα του χρόνου και τη σύλληψή του σε καθημερινή ζωγραφική πράξη αποτύπωσε ο Μάρκος Καμπάνης σε 365 έργα, φιλοτεχνημένα κάθε ημέρα, από τον Μάιο του '12 έως τον Μάιο του '13. Ο Καμπάνης, με ασκητική αφοσίωση, κάνοντας «κανόνα» όπως λέει χαρακτηριστικά ο ίδιος, έκανε υπακοή μόνο στη μικρή διάσταση του έργου στα 20x20 εκ., με την εξαίρεση ορισμένων στα 20x25. Χωρίς θεματικό ή στυλιστικό περιορισμό, αλλά με μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων όσο και τεχνικών, ο δημιουργός παρουσίασε τον Νοέμβριο ένα σύνολο από σχέδια, ακρυλικά, τοιχογραφίες, μονοτυπίες, για πρώτη φορά ψηφιακές εκτυπώσεις κ.α. στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών.

Ένα χρόνο μετά το «Μουσείο των Δέντρων», όπου ο ζωγράφος κάνει μία διεξοδική χαρτογράφηση του δέντρου στην ιστορία της τέχνης και το αποκαλύπτει ως αρχέτυπο σε ένα ενιαίο έργο, ο Καμπάνης επέστρεψε με μία καταβύθιση προσωπική, όχι μόνο στην έως τώρα δουλειά του, αλλά σε όσα τον περιβάλλουν, ή καλύτερα σε αυτά που τον συνκρατούν. Κι αυτό γιατί το νήμα που συνδέει τα έργα δεν είναι η ανάγκη μιας καταγραφής ημερολογιακής, εν είδει χρονογραφήματος, είναι το βλέμμα του ίδιου του δημιουργού, γύρω του και μέσα του.

Γύρω του ο Καμπάνης πέφτει με την ίδια εμμονή, όπως έχει κάνει στο παρελθόν, στα υλικά και τα εργαλεία της τέχνης του: πινέλα, κόλλες, μολύβια, χρώματα, τσιμέντο, κοπίδια, ακόμη και οι προβολείς που ρίχνουν φως στο τελάρο του, όλα αποκτούν αξία ζωγραφική και μας τοποθετούν σε έναν καινούργιο, καθαγιασμένο χώρο. Ο ζωγράφος, άλλωστε, έχει τη στόφα του παλιού μάστορα που χειρίζεται με άνεση πολλές και διαφορετικές τεχνικές: από το φρέσκο στις μεγάλες επιφάνειες του ναού ως το σχέδιο και τη μονοτυπία σε μικρή διάσταση. Γνωστός είναι ο αγώνας του με τον π. Ιουστίνο τον Σιμωνοπετρίτη για την αναβίωση των αγιορείτικων εργαστηρίων χαρακτηριστικής, των λεγόμενων «σταμπαδούρικων». Η εικόνα του μαΐστορα – δημιουργού, βγαλμένη σχεδόν από μεσαιωνικό εργαστήριο, αποκαλύπτεται με σφύρα και καλέμι (έργο υπ' αριθμόν 173).

Γύρω του είδαμε ακόμη τους «δικούς» του, άλλοτε πρόσωπα οικεία, άλλοτε μορφές γνωστές που ζουν μαζί του κι αποτελούν μέρος μιας ιδιότυπης παρέας: από τον Μπαχ, τον Βέρντι και την Κάλλας ως τον Βαμβακάρη και τη Μαρίκα Νίνου, και από τους δασκάλους Τσαρούχη, Χαλεπά και Παπαλουκά –που ο Καμπάνης μας γνώρισε σε ένα μοναδικό εκδοτικό έργο - ως τον ομότεχνο, συμφοιτητή από τα σπουδαστικά χρόνια στην Αγγλία, Γιώργο Χατζημιχάλη. Εμφανίζονται ακόμη μεγάλοι των γραμμάτων μας, όπως ο Καβάφης και ο Παπαδιαμάντης, ενώ ανάμεσά τους ξεχωρίζει για τη δίσημη μορφή του ο Εμπειρικός, το μόνο πορτρέτο που αποδόθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο. Ενώ η θεματογραφία της μέχρι τώρα δουλειάς του ζωγράφου δεν είναι κατά βάση ανθρωποκεντρική, ο καλλιτέχνης αποδίδει εκ του φυσικού πορτρέτα δημιουργών, με μια ιερότητα. Δίπλα σ' αυτές τις

«αγιογραφίες» δεν ξενίζουν εικόνες της παράδοσης• το πρόσωπο ενός αγίου, ένας άγγελος, μία Γέννηση, μάρτυρες της μακρόχρονης πια θητείας του Καμπάνη στην εικονογραφία, την οποία υπηρετεί πιστά, αλλ' όχι δουλικά• με σεβασμό και χαρακτήρα αληθινά ανανεωτικό, για να θυμηθούμε το λόγο του αείμνηστου Δημήτριου Κωνσταντίου στην τελευταία έκθεση που οργάνωσε για τον ζωγράφο στο Βυζαντινό, το 2011.

Ο ίδιος ο καλλιτέχνης αποκαλύπτεται με μία σειρά από αυτοπροσωπογραφίες, καμωμένες οι περισσότερες με κάρβουνο και με ακρυλικά. Ο προσεκτικός θεατής θα είδε κάποια πορτρέτα υπαινικτικά, με τη χρήση της φωτογραφίας. Εκεί ο καλλιτέχνης ως «σκοπευτής» παίζει με τη σκιά και το φως κι αποκαλύπτει στο κοινό μian άλλη, «μυστική» όψη του, δίπλα ακριβώς από το γοητευτικό έργο με το χρυσό φεγγάρι (υπ' αριθμόν 107)• σε πλήρη αντίθεση με τον ιστοριοδίφη του Μπόρχες που πασχίζει να καταγράψει με κάθε λεπτομέρεια τον κόσμο του γύρω του, αλλά χάνει τελικά την ουσία του, το φεγγάρι. Εξίσου υπαινικτικά αποδίδονται σκιές και σε άλλα ψηφιακά έργα: στο δρόμο, στο νερό, στους τοίχους, φέρνοντας ξάφνιασμα σε όποιον παρακολουθεί τη μέχρι τώρα πορεία του δημιουργού. Με την ίδια ευχέρεια χρησιμοποιεί τα νέα μέσα και με μαεστρία τα εντάσσει σε μία σύνθεση, όπως ακριβώς ένας ψηφιδογράφος.

Μια έντονα συνειρμική δουλειά από γνώριμα τοπία του ζωγράφου, νεκρές φύσεις, γυμνά, σχέδια από εκδόσεις που έχει επιμεληθεί, αλλά και ιδέες που δεν δοκιμάστηκαν ποτέ στο τελάρο. Ερείπια και σκαλωσιές, μνημεία και άνθρωποι, συνιστούν αυτή τη φορά το «Μουσείο» του Μάρκου Καμπάνη.

Στο κλείσιμο της σύνθεσης ο καλλιτέχνης συλλογάται την εμβληματική σκηνή από την 7η Σφραγίδα του Μπέργκμαν: την αναμέτρηση του Ιππότη με τον θάνατο. Δεν ταυτίζεται προβολικά με τον ήρωα, ούτε και αποδίδει το τέλος του χρόνου στη μορφή του αγγέλου. Αυτό που μετράει είναι οι κινήσεις στη σκακιέρα, το ίδιο το παιχνίδι, περισσότερο κι απ' την κατάληξή του. Ο Μάρκος Καμπάνης στην πιο προσωπική του δουλειά κέρδισε την παρτίδα, έχοντας καρπίσει νέα σπορά σε μian αναγνωρίσιμη και ήδη φτασμένη πορεία. Σίγουρα έχουμε να περιμένουμε πολλές ακόμη κινήσεις του...